

Тема 3

Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис в інформаційних системах обліку

3.1. Рахунки бухгалтерського обліку: поняття, призначення, будова

3.2. Активні та пасивні рахунки: поняття, призначення, будова

3.3. План рахунків бухгалтерського обліку

3.4. Відображення операцій на рахунках способом подвійного запису

3.5. Синтетичні та аналітичні рахунки: взаємозв'язок бухгалтерських рахунків з об'єктами обліку, оборотними відомостями та балансом

СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Етапи облікового процесу

Спостереження

документування

первинні документи

Вимірювання

оцінка

єдиний грошовий вимірник

Реєстрація

рахунки

подвійний запис

Узагальнення

баланс

З позиції науки **рахунок** – це елемент методу бухгалтерського обліку, який являє собою спосіб систематизації (економічного групування) та поточного обліку стану та зміни однорідних за економічним змістом об'єктів бухгалтерського обліку (активів, джерел їх утворення та господарських процесів) для одержання інформації, необхідної для управління такими об'єктами обліку;

З позиції практики (техніки обліку) **рахунок** – це обліковий реєстр, ідентифікатор сукупності однорідних об'єктів, який представляється у вигляді двосторонньої таблиці.

Дéбет

Назва рахунку

Крédит

Увага!

Назви рахунків – для кожного об'єкту індивідуальні, а позначення його сторін – універсальні для всіх!

Відкрити рахунок – вписати в нього початковий залишок (тобто вартісну оцінку об’єкту на початок звітнього періоду). Цю інформацію можна одержати з балансу за попередній звітний період (який буде початковим для цього періоду).

Початковий залишок по рахунку що називається “**початкове сальдо (ś)**”.

Активні рахунки

Майно підприємства і те, що підприємству винні ми відображаємо в активі балансу (ліва сторона).

І відповідно активні рахунки – це рахунки для відображення майна підприємства і того, що підприємству винні.

Залишки на активних рахунках відображаються за дебетом, тобто ліворуч.

Пасивні рахунки

Власний капітал та зобов'язання підприємства ми відображаємо в пасиві балансу (права сторона).

І відповідно пасивні рахунки – це рахунки для відображення власного капіталу та зобов'язань, тобто того, що винні ми.

Залишки на пасивних рахунках відображаються за кредитом, тобто праворуч.

Баланс ЗАТ “Електа” на 31-ше грудня 2012 р.

Д Основні засоби К

₴ 13000

Д Сировина та матеріали К

₴ 2000

Д Виробництво К

₴ 1100

Д Готівка К

₴ 50

Д Поточні рахунки в національній валюті К

₴ 13850

Статті активу	Сума, грн.	Статті пасиву	Сума, грн.
Необоротні активи		Власний капітал	
Основні засоби	13000	Статутний капітал	26000
Оборотні активи		Прибуток нерозподілений	1500
Сировина й матеріали	2000	Поточні зобов'язання	
Виробництво	1100	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	1400
Готівка	50	Розрахунки за виплатами працівникам	1100
Поточні рахунки в національній валюті	13850		
Разом	30000	Разом	30000

Д Статутний капітал К

₴ 26000

Д Прибуток нерозподілений К

₴ 1500

Д Розрахунки з постачальниками і підрядниками К

₴ 1400

Д Розрахунки за виплатами працівникам К

₴ 1100

В активному рахунку інформація про надходження (збільшення) активів відображається в дебеті, а про витрачання (списання, погашення) – в кредиті рахунку

Дéбет	Назва активного рахунку	Крédит
-------	-------------------------	--------

<u>Сальдо</u> <u>початкове (s')</u>		
--	--	--

Дебетовий оборот		
------------------	--	--

	Кредитовий оборот	
--	-------------------	--

<u><u>Сальдо кінцеве (s'')</u></u>		
------------------------------------	--	--

В пасивному рахунку інформація про збільшення власного капіталу або зобов'язань відображається в кредиті, а про витрачання (зменшення, погашення) – в дебеті рахунку

Дéбет	Назва пасивного рахунку	Крédит
		<u>Сальдо</u> <u>початкове (s')</u>
Дебетовий оборот		Кредитовий оборот
		<u><u>Сальдо кінцеве (s'')</u></u>

Сума записів, зроблених по дебету рахунку протягом звітного періоду (без урахування сальдо), називається дебетовим оборотом.

Сума записів, зроблених по кредиту рахунку протягом звітного періоду (без урахування сальдо), називається кредитовим оборотом.

Обороти, як правило, підраховуються за місяць.

Таким чином, суми за господарськими операціями, які призводять до збільшення об'єкту бухгалтерського обліку, записуються на тій стороні рахунка, на котрій розміщене сальдо.

Записи, які відображають зменшення об'єкту, – на протилежній стороні.

Числові записи по рахунку здійснюються без будь-яких додаткових арифметичних знаків “+” або “-”.

Кінцеве сальдо (s'') – різниця між підсумками записів за дебетом і кредитом рахунків з урахуванням змін на рахунку, що визначається на кінець звітного періоду.

Кінцеве сальдо = початкове сальдо + збільшення по рахунку – зменшення по рахунку

Активні рахунки

$$s'' = \acute{s} + \text{ДО} - \text{КО}$$

Пасивні рахунки

$$s'' = \acute{s} + \text{КО} - \text{ДО}$$

Дéбет	Готівка	Крédит
<u>ś</u> 50		
1) 1100	2) 1000	
	3) 100	
	4) 20	
ДО 1100	КО 1120	
<u><u>s''</u></u> 30		

$$\text{ДО} = 1100 \qquad \text{КО} = 1000 + 100 + 20 = 1120$$

$$s'' = 50 + 1100 - 1120 = 30$$

Дéбет   **Розрахунки за виплатами працівникам**   Крédит

		<u>ś</u>	<u>1100</u>
2)	1000		
ДО	1000	КО	0
		<u>s''</u>	<u>100</u>

$$\text{ДО} = 1000$$

$$\text{КО} = 0$$

$$s'' = 1100 - 1000 = 100$$

Якщо сальдо відображає стан об'єкту на певний момент часу (на початок або на кінець періоду), то обороти – рух об'єкта за звітний період.

Рахунки доходів мають ознаки пасивних рахунків, але оскільки доходи в балансі не відображаються, то такі рахунки **не мають залишків**, а їх обороти завжди співпадають

Дéбет	Назва рахунку доходів	Крédит
		
Дебетовий оборот		Кредитовий оборот

Дебетовий оборот = Кредитовий оборот

Рахунки витрат мають ознаки активних рахунків, але оскільки витрати в балансі не відображаються, то такі рахунки **не мають залишків**, а їх обороти завжди співпадають

Дебет	Назва рахунку витрат	Кредит
		
Дебетовий оборот		Кредитовий оборот
Дебетовий оборот = Кредитовий оборот		

Увага!

В бухгалтерському обліку термін «рахунок» має слова-омоніми, тобто слова, які однаково пишуться та вимовляються, але мають різні значення. Рахунками також називають:

- бухгалтерський документ, який одне підприємство (постачальник) виставляє іншому підприємству (покупцю) для оплати товарів або послуг на основі укладеного договору;
- рахунок в банку, де підприємство зберігає свої гроші (наприклад, поточний рахунок).

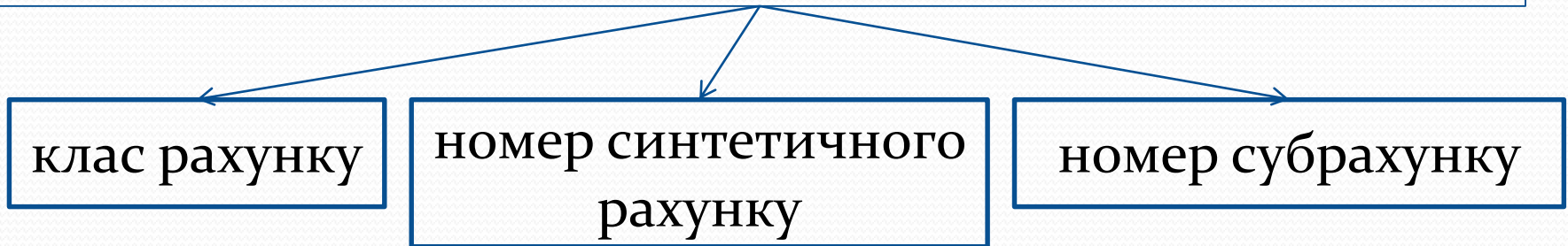
План рахунків бухгалтерського обліку

є переліком рахунків, що відображає всебічне систематизоване групування необхідної інформації про господарську діяльність підприємства

(План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція щодо його застосування)

Номер класу	Назва класу	Рахунки, представлені в класі	Форми звітності
Клас 1	Необоротні активи	Активні	Форма 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»
Клас 2	Запаси		
Клас 3	Кошти, розрахунки та інші активи		
Клас 4	Власний капітал та забезпечення зобов'язань	Пасивні	
Клас 5	Довгострокові зобов'язання		
Клас 6	Поточні зобов'язання		
Клас 7	Доходи і результати діяльності	Рахунки доходів	Форма 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»
Клас 8	Витрати за елементами	Рахунки витрат	
Клас 9	Витрати діяльності		
Клас 0	Позабалансові рахунки	Позабалансові	Примітки форма 5

Структура коду рахунку бухгалтерського обліку

Приклад

201 «Сировина і матеріали»

Клас 2
«Запаси»

Рахунок 20
«Виробничі запаси»

201 «Сировина і
матеріали»

Подвійний запис

відображення однієї господарської операції двічі: в дебеті одного рахунку та одночасно в кредиті іншого рахунку

Увага!

- 1) всі господарські операції підлягають відображенню в бухгалтерському обліку **на момент їх здійснення** або безпосередньо після цього;
- 2) на кожному рахунку бухгалтерського обліку господарські операції відображаються за датою їх здійсненням у календарній послідовності. Таке групування операцій на рахунках має назву **хронологічного запису**;
- 3) реєстрація господарських операцій на рахунках проводиться тільки **на підставі первинних документів** – без підтверджуючого документу не повинен здійснюватися жоден запис на рахунках.

Порядок формування кореспонденції рахунків

1	Виділяємо зміст та сутність господарської операції		
2	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні в операції		
3	Визначаємо, на яких рахунках (шифр та назва) відображаються виділені об'єкти		
4	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
5	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		
6	Визначаємо, на якій стороні відповідних рахунків відображається така зміна об'єкта		
7	Зазначаємо кореспонденцію рахунків		

Кореспонденція рахунків – це взаємозв'язок між рахункам через подвійний запис (тобто зазначення за кожною операцією дебету та кредиту рахунку).

Рахунки, задіяні в операції, називаються кореспондуючими рахунками.

Приклад

1	Виділяємо зміст та сутність господарської операції	Підприємство 24 вересня ц.р. придбало борошно, за яке розрахувалось готівкою в сумі 1000 грн.	
2	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні	борошно	готівка
3	Визначаємо, на яких рахунках (шифр та назва) відображаються виділені об'єкти	20 «Виробничі запаси»	30 «Готівка»
4	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	активи	активи
5	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↑	↓
6	Визначаємо, на якій стороні відповідних рахунків відображається така зміна об'єкта	Д	К
7	Зазначаємо кореспонденцію рахунків	Д 20 К 30	

Бухгалтерською проводкою
називають зазначення рахунків, що
дебетуються і кредитуються і суми,
яка відображається в обліку.

**Кореспонденція рахунків + сума =
бухгалтерська проводка**

**Підставою для будь-якої проводки
є первинний документ!**

Обов'язкові складові запису господарської операції в обліку (навчальна мета)

- номер проводки;
- дата, коли відбулася операція;
- кореспонденція рахунків;
- грошова сума;
- номер і назва документа, який підтверджує операцію.

Приклад

1. 24 вересня 2013 р.

Д 20 К 30 1000 грн.

(Видатковий касовий ордер № 25, накладна № 34)

ПП "Модерн"

підприємство, організація

Типова форма № КО-2

Затверджена наказом Міністерства
України від 15.02.1996 р. № 51

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

12345678

Код за УКУД

ВИДАТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР

Номер документа	Дата складання		Коресп. рах., субрах.	Код аналітичного обліку	Сума		Код цільового призначення	
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	17.01.20xx		372	-	100	00	-	

Видати: Петрову Павлу Васильовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

Підстава: на господарські потреби

Додаток:

Керівник Іваненко

Головний бухгалтер Іваненко

Одержав: Сто грн. 00 коп.
(прописом)

"17" січня 20xx р.

Підпис Петров

За ВН №112812 від 31 липня 1997 р. виданого Ружинським РВУМВС України в Житомирській обл.
(кабінет, номер, дата та місце видачі розрахунку, який заміщує особу одержувача)

Видав касир Іваненко

1	Виділяємо зміст та сутність господарської операції	Видано з каси Петрову П.В. 100 грн. на господарські потреби	
2	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні	Дебіторська заборгованість підзвітної особи	Готівка
3	Визначаємо, на яких рахунках (шифр та назва) відображаються виділені об'єкти	372 «Розрахунки з підзвітною особою»	30 «Готівка»
4	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти	активи	активи
5	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів	↑	↓
6	Визначаємо, на якій стороні відповідних рахунків відображається така зміна об'єкта	Д	К
7	Зазначаємо кореспонденцію рахунків	Д 372 К 30	

Проводка

1. 17 січня 2013 р.

Д 372 К 30 1000 грн.

(Видатковий касовий ордер № 1)

Проставлення кореспонденції рахунків в первинних документах називається **контитуванням документів.**

Контитування документів первинного обліку здійснюється із застосуванням, щонайменше, коду класу й коду синтетичного рахунку

ПП "Модерн"

підприємство, організація

Типова форма № КО-2

Затверджена наказом Міністерства
України від 15.02.1996 р. № 51

Ідентифікаційний
код ЄДРПОУ

12345678

Код за УКУД

ВИДАТКОВИЙ КАСОВИЙ ОРДЕР

Номер документа	Дата складання		Коресп. рах., субрах.	Код аналітичного обліку	Сума	Код цільового призначення	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	17.01.20xx		372	-	100 00	-	

Видати: Петрову Івану Васильовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

Підстава: на господарські потреби

Додаток:

Керівник Іваненко

Головний бухгалтер Іваненко

Одержав: Сто грн. 00 коп.
(прописом)

"17" січня 20xx р.

Підпис Петров

За ВН №112812 від 31 липня 1997 р. виданого Ружинським РВУМВС України в Житомирській обл.
(кабінет, номер, дата та місце видачі розрахунку, який заміщує особу одержувача)

Видав касир Іваненко

"13" січня 20xx р.
НАКЛАДНА № 120

Кому ПП "Модерн"
Від кого ВАТ "Верстатбуд"
Довіреність _____
Через П.В. Петрова

№ з/п	Найменування	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
1	Верстат	1 <u>шт</u>	4500,00	4500,00
<del> </del>				
Всього без ПДВ			4500,00	4500,00
ПДВ (20 %)			900,00	900,00
Загальна сума з ПДВ			5400,00	5400,00

Загальна сума прописом П'ять тисяч чотириста грн. 00 коп.

Відпустив Пилипченко

Прийняв Петров

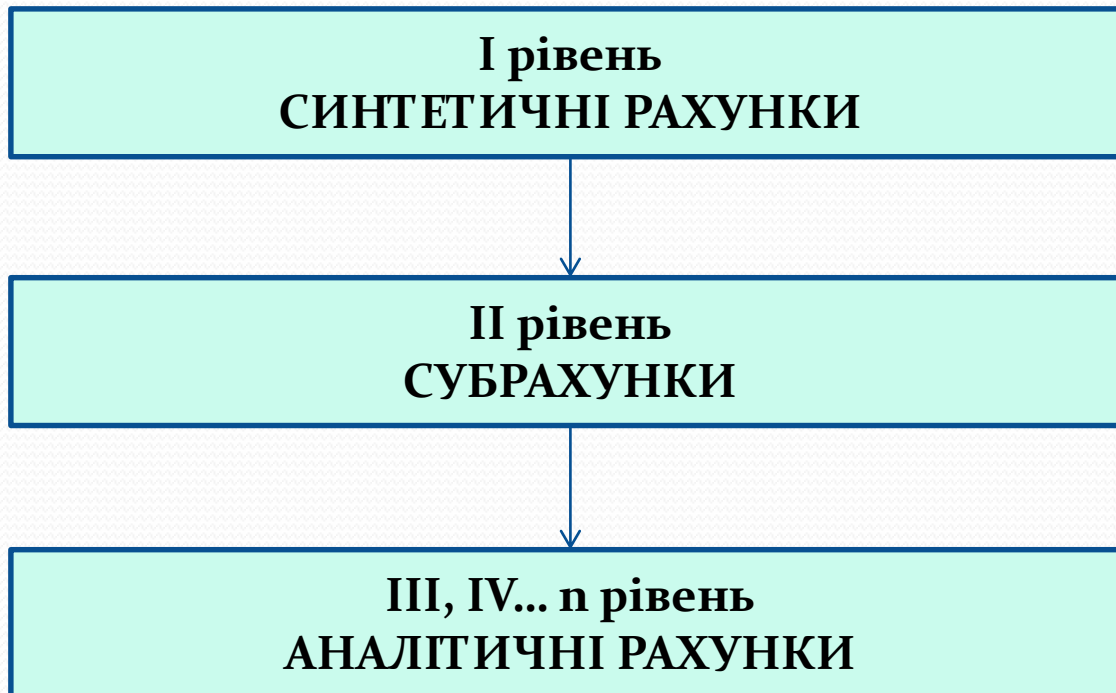
1	Виділяємо зміст та сутність господарської операції	Оприбутковано верстат вартістю 4500 грн. від ПАТ «Верстатбуд»	
2	Визначаємо, які об'єкти бухгалтерського обліку були задіяні		
3	Визначаємо, на яких рахунках (шифр та назва) відображаються виділені об'єкти		
4	Визначимо, до якого виду об'єктів бухгалтерського обліку належать дані об'єкти		
5	Визначаємо, які зміни відбулись з кожним із визначених об'єктів		
6	Визначаємо, на якій стороні відповідних рахунків відображається така зміна об'єкта		
7	Зазначаємо кореспонденцію рахунків		

Взаємопов'язане відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку полягає в тому, що

- 1) запис господарської операції на одному рахунку викликає неодмінну необхідність запису цієї операції на іншому рахунку,
- 2) запис операції по дебету одного рахунку обумовлює її запис по кредиту іншого кореспондуючого рахунку.

Деталізація інформації на рахунках

**Рахунки, призначені для
узагальненого групування та обліку
однорідних об'єктів бухгалтерського
обліку у грошовому вираженні,
називають **синтетичними**.**

**За допомогою синтетичних рахунків
здійснюють **синтетичний облік**,
який ведеться лише в грошових
вимірниках.**

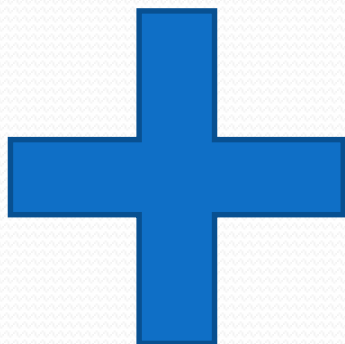
БУДОВА СИНТЕТИЧНИХ РАХУНКІВ

Дéбет

ДВОЗНАЧНИЙ код та
назва активного рахунку

Крédит

Сальдо
початкове (s')

Дебетовий оборот

Кредитовий оборот

Сальдо кінцеве (s'')

Дéбет

**ДВОЗНАЧНИЙ код та
назва пасивного рахунку**

Крédит

Сальдо
початкове (s')

Дебетовий оборот

Кредитовий оборот

Сальдо кінцеве (s'')

Ознаки синтетичних рахунків

- Двозначний код, суворо визначений Планом рахунків
- Грошовий вимірник
- Узагальнена інформація, яка включається до фінансової звітності

Субрахунки — це рахунки,
призначені для додаткового
групування об'єктів в межах даних
синтетичних рахунків.

БУДОВА СУБРАХУНКІВ

Дебет

ТРИЗНАЧНИЙ код та
назва активного рахунку

Кредит

Сальдо
початкове (s')

Дебетовий оборот

Кредитовий оборот

Сальдо кінцеве (s'')

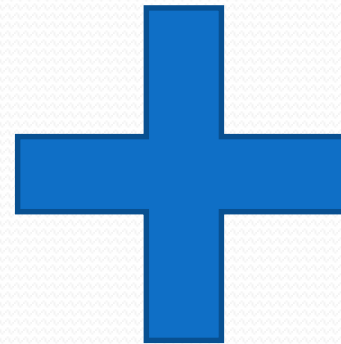
Дéбет

ТРИЗНАЧНИЙ код та
назва пасивного рахунку

Крédит

Сальдо
початкове (s')

Дебетовий оборот

Кредитовий оборот

Сальдо кінцеве (s'')

Ознаки субрахунків

- Тризначний код, визначений Планом рахунків (можна додавати свої субрахунки)
- Грошовий вимірник
- Додаткове групування об'єктів в межах синтетичних рахунків

Рахунок 10 "Основні засоби" має такі субрахунки:

100 "Інвестиційна нерухомість"

101 "Земельні ділянки"

102 "Капітальні витрати на поліпшення земель"

103 "Будинки та споруди"

104 "Машини та обладнання"

105 "Транспортні засоби"

106 "Інструменти, прилади та інвентар"

107 "Тварини"

108 "Багаторічні насадження"

109 "Інші основні засоби"

На субрахунку 100 "Інвестиційна нерухомість" ведеться облік наявності та руху об'єктів інвестиційної нерухомості. На субрахунку 101 "Земельні ділянки" ведеться облік земельних ділянок.

На субрахунку 102 "Капітальні витрати на поліпшення земель" ведеться облік капітальних вкладень у поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи).

На субрахунку 103 "Будинки та споруди" ведеться облік наявності та руху будинків, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв, а також житлових будівель.

На субрахунках 104 "Машини та обладнання", 105 "Транспортні засоби", 106 "Інструменти, прилади та інвентар" ведеться облік відповідно машин та обладнання, транспортних засобів, інструментів, приладів та інвентарю. На субрахунках 107 "Тварини" і 108 "Багаторічні насадження" ведеться облік довгострокових біологічних активів, у тому числі багаторічних насаджень, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, та плодоносних рослин, які пов'язані із сільськогосподарською діяльністю.

На субрахунку 109 "Інші основні засоби" ведеться облік основних засобів, які не включені до інших субрахунків рахунку 10 "Основні засоби".

Рахунки, які відкриваються в розвиток синтетичних рахунків (або субрахунків) для деталізації інформації про окремі об'єкти обліку називаються **аналітичними.**

Облік, що ведеться на аналітичних рахунках, називається аналітичним.

Розрізи аналітичного обліку для товарно-матеріальних цінностей та нематеріальних активів

- *Найменування*
- *Вид*
- *Якість*
- *Місце зберігання та матеріально відповідальна особа*

Приклад деталізації інформації

I рівень
20 «Виробничі запаси»

II рівень

201 «Сировина і матеріали»

203 «Паливо»

205 «Будівельні матеріали»

207 «Запасні частини»

III рівень

2031 «Тверде паливо»

2032 «Рідке паливо»

2033 «Газоподібне паливо»

IV рівень

20321 «Бензин»

20322 «Гас»

20323 «Мазут»

IV рівень

203211 «А-76»

203212 «А-95»

203213 «А-98»

V рівень

2032121 «АЗС № 6»

2032121 «АЗС № 5»

2032123 «АЗС № 4»

Структура аналітичного рахунку товарно-матеріальних цінностей та нематеріальних активів

Код та

Дéбет

назва активного рахунку, одиниця виміру

Крédит

Сальдо та № операції	Кількість	Ціна	Сума	Сальдо та № операції	Кількість	Ціна	Сума
Š							
Збільшення по рахунку				Зменшення по рахунку			
ДО		X		КО		X	
Š"							

Структура аналітичного рахунку товарно-матеріальних цінностей та нематеріальних активів

Дéбет **2032121 «Бензин А-95 на АЗС № 5», літри** Крédит

Сальдо та № операції	Кількість	Ціна	Сума	Сальдо та № операції	Кількість	Ціна	Сума
<u>Š</u>	1000	11,3	11300				
1)	100	11,3	1130	4)	900	11,3	10170
ДО	100	X	1130	КО	900	X	10170
<u>Š"</u>	200	11,3	2260				

Розрізи аналітичного обліку для рахунків розрахунків

- *Найменування контрагентів*
- *Номер і дата договору*
- *Місцезнаходження контрагентів*

Структура аналітичного рахунку дебіторської заборгованості

Код та

Дéбет

назва активного рахунку

Крédит

Ї

Збільшення по рахунку

Зменшення по рахунку

ДО

КО

Ї "

Структура аналітичного рахунку кредиторської заборгованості

Дéбет	Код та назва пасивного рахунку	Крédит
		§
Зменшення по рахунку		Збільшення по рахунку
КО		ДО
		§ "

Приклад деталізації інформації

Д 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» К

	₴ 6000
3) 2000	1) 3000
4) 9000	2) 5000
	5) 8000
ДО 11000	КО 16000
	S'' 11000

631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками та підрядниками» К

	₴ 6000
3) 2000	1) 3000
4) 9000	2) 5000
	5) 8000
ДО 11000	КО 16000
	S'' 11000

Д ТзОВ «Добродій» К

	₴ 1000
3) 2000	1) 3000
ДО 2000	КО 3000
	S'' 2000

Д ПрАТ «Світязь» К

	₴ 5000
4) 9000	2) 5000
	5) 8000
ДО 9000	КО 13000
	S'' 9000

УВАГА!

Якщо синтетичний рахунок є активним, то і всі аналітичні рахунки, відкриті для його деталізації, також є активними.

Якщо синтетичний рахунок є пасивним, то і всі аналітичні рахунки, відкриті для його деталізації, також є пасивними.

Взаємозв'язок між рахунками синтетичного та аналітичного обліку

- сальдо на початок місяця за синтетичним рахунком має дорівнювати початковим залишкам аналітичних рахунків, відкритих до цього синтетичного рахунка;
- оборот за дебетом синтетичного рахунка дорівнює сумі дебетових оборотів за відкритими до нього аналітичними рахунками;
- оборот за кредитом синтетичного рахунка має дорівнювати сумі кредитових оборотів за відкритими до нього аналітичними рахунками;
- підсумкове сальдо за синтетичним рахунком дорівнює сумі підсумкових сальдо за відкритими до нього аналітичними рахунками.

Оборотна відомість являє собою зведення оборотів і залишків за рахунками за певний період часу.

Оборотна відомість рахунків синтетичного обліку

Код рахунку	Назва рахунку	Залишок на початок звітнього періоду		Оборот за звітний період		Залишок на кінець звітнього періоду	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5	6	7	8
Разом							

Оборотна відомість за синтетичними рахунками ТзОВ «Полісся» за лютий 2013 р.

<i>Рахунок</i>	<i>Сальдо на 31.01</i>		<i>Обороти за лютий</i>		<i>Сальдо на 28.02</i>	
	<i>Дебет</i>	<i>Кредит</i>	<i>Дебет</i>	<i>Кредит</i>	<i>Дебет</i>	<i>Кредит</i>
10 «Основні засоби»	712000	—	168000	90000	790000	—
20 «Виробничі запаси»	36000	—	144000	100000	80000	—
23 «Виробництво»	4000	—	100000	—	104000	—
30 «Каса»	2000	—	28000	—	30000	—
31 «Рахунки в банках»	98000	—	—	78000	20000	—
40 «Зареєстрований капітал»	—	817000	90000	168000	—	895000
60 «Позики банків»	—	20000	20000	15000	—	15000
63 «Розрахунки з постачальниками»	—	15000	15000	114000	—	114000
Разом	852000	852000	565000	565000	1024000	1024000

Контрольні суми для оборотної відомості по синтетичних рахунках

- суми початкових сальдо по дебету активних рахунків = сумі початкових сальдо по кредиту пасивних рахунків (оскільки ці суми взяті відповідно з активу та пасиву балансу, де вони були рівні між собою) = валюті початкового балансу
- суми дебетових оборотів по всіх рахунках = сумі кредитових оборотів по всіх рахунках (що є наслідком подвійного запису);
- суми кінцевих сальдо по дебету активних рахунків = сумі кінцевих сальдо по кредиту пасивних рахунків = валюті кінцевого балансу

Увага!

Оборотні відомості за аналітичними рахунками складаються окремо по кожній групі аналітичних рахунків, що об'єднуються синтетичним рахунком.

Оборотна відомість рахунків аналітичного обліку для обліку розрахунків (в межах одного субрахунку)

Код рахунку	Назва аналітичних рахунків	Залишок на початок звітної періоду		Обороти за звітний період		Залишок на кінець звітної періоду	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Разом							

Етапи узагальнення даних бухгалтерського обліку

- підрахунок по всіх аналітичних та синтетичних рахунках дебетових та кредитових оборотів та виведення кінцевого сальдо;
- складання оборотних відомостей по аналітичних рахунках, та визначення підсумків в розрізі кожного показника відомості: початкових та кінцевих сальдо, дебетових та кредитових оборотів аналітичних рахунків;
- взаємна звірка даних аналітичного та синтетичного обліку. Розраховані на попередньому етапі підсумки порівнюються з аналогічними показниками синтетичного рахунку (вони повинні співпадати);
- складання оборотних відомостей по синтетичних рахунках, та визначення підсумків в розрізі кожного показника відомості: початкових та кінцевих сальдо, дебетових та кредитових оборотів аналітичних рахунків;
- складання балансу та інших форм звітності.

Регулюючі (контрарні) рахунки - рахунки, призначені для уточнення сум, відображених на основних рахунках (від латинського *contra* - проти).

Контрактивний рахунок - рахунок призначений для уточнення показника основного активного рахунку.

Контрпасивний рахунок - рахунок призначений для уточнення показника основного пасивного рахунку.

Контрарні рахунки

- 13 «Знос (амортизація) необоротних активів»
- 285 «Торгова націнка»
- 38 «Резерв сумнівних боргів»

Відображаються в активі як від'ємна величина (в дужках), мають структуру пасивних рахунків

- 442 «Непокриті збитки»
- 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді»
- 45 «Вилучений капітал»
- 46 «Неоплачений капітал»

Відображаються в пасиві як від'ємна величина (в дужках), , мають структуру активних рахунків